

2. Ібсен Г. Ляльковий дім; Дика каяка: п'єси. Пер. з норв. Вероніки Гладкої, Катерини Корякіної. Київ: Знання, 2016. 207 с.
3. Ніколенко О., Ісаєва О., Клименко Ж. та ін. Модельна навчальна програма «Зарубіжна література. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти. Рекомендовано наказом Міністерства освіти і науки України від 10 жовтня 2023 року № 1226. 103 с. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2023/Model.navch.prohr.5-9.klas/Movno-literat.osv.hal/Zar.lit.5-9-kl.Nikolenko.ta.in.28.12.2023.pdf> (дата звернення: 16.01.2025)
4. Шоу Б. Вибрані твори: пер. з англ. За ред. О. Мокровольського. Т. II. Київ: ФОРМ Жупанський, 2009. 461 с.

Осташук Тетяна Віталіївна,
здобувач вищої освіти IV року навчання
першого (бакалаврського) рівня,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

Науковий керівник:
Грицак Наталія Русланівна,
доктор педагогічних наук,
кандидат філологічних наук, професор,
завідувач кафедри української та зарубіжної літератур
і методик їх навчання
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

СОЦІАЛЬНІ МЕДІА У ПРОФЕСІЙНОМУ РОЗВИТКУ ВЧИТЕЛЯ ЛІТЕРАТУРИ

Особа педагога завжди асоціюється із безперервним прагненням до вдосконалення, що ґрунтується на постійній праці, спрямованій на освоєння нових методів і досягнення якісно нового рівня в професійній діяльності. Вивчення інформаційного контенту, який педагоги поширюють через власні сторінки у соціальних медіа, демонструє, що значна частина матеріалів є безпосередньо пов'язаною з професійною тематикою, що вказує на

систематичний інтерес до саморозвитку. Така тенденція підтверджує важливість соціальних медіа як інструменту неформального професійного навчання, що сприяє підвищенню кваліфікації та актуалізації педагогічних знань.

У сучасній науковій літературі існує понад п'ятдесят різних підходів до визначення терміну «соціальні медіа», що свідчить про багатогранність і складність цього явища в умовах інформаційного суспільства. Одним із найдетальніших і найпоширеніших визначень є формулювання, запропоноване А. Капланом та М. Хейнлайном. Вони розглядають соціальні медіа як сукупність інтернет-додатків, які базуються на ідеологічних і технологічних засадах Web 2.0 та забезпечують користувачам можливість створювати контент і обмінюватися ним [5]. Такий підхід дає змогу розкрити специфіку соціальних медіа не лише як технологічного явища, але й як потужного комунікативного інструменту.

Аналіз низки досліджень, проведених сучасними вченими [3, 4], виявив багатогранність функцій соціальних медіа, які не обмежуються лише інформаційно-просвітницьким чи розважальним впливом. Медіа значною мірою сприяють формуванню світоглядних уявлень, впливають на суспільні та культурні цінності, а також задають нові моделі поведінки. Зокрема, медіа стають не лише джерелом інформації, але й простором, де відбувається взаємодія соціальних, культурних і когнітивних факторів.

До соціальних медіа належать різноманітні платформи, які можна класифікувати на три основні групи: соціальні мережі (Facebook, Twitter), блоги (наприклад, WordPress) та контент-хостинги (YouTube, Instagram). Основні характеристики соціальних медіа – оперативність, інтерактивність, мультимедійність, гіпертекстуальність і доступність – обумовили їх стрімке поширення як серед індивідуальних користувачів, так і в професійних колах. Особливу цінність ці платформи набувають у педагогічному середовищі, де їх активно використовують для досягнення освітніх і виховних цілей. Учителі літератури, зокрема, застосовують соціальні медіа як інструмент для створення

інтерактивних блогів, публікації навчальних матеріалів, запису освітніх відео та налагодження комунікації з учнями й колегами.

На думку І. Даньківа, у період карантину український ринок Edtech пропонував різноманітні цифрові інструменти, однак більшість вчителів віддавали перевагу загальнодоступним платформам, наприклад, соціальним мережам. Такі ресурси стали основним каналом комунікації між педагогами й учнями. Відповідно до даних Офісу освітнього омбудсмена, 94% учителів використовували Viber для обміну інформацією щодо навчальних завдань. Різке зростання використання соцмереж під час пандемії підтвердило тенденцію до їхньої інтеграції у навчальний процес ще до початку карантинних заходів [1]. Однак широке використання соціальних мереж у навчанні має і негативні аспекти, зокрема підвищення ризику зіткнення з кібербулінгом, секстингом, грумінгом і сексторшеном. За результатами досліджень Дитячого фонду ООН, близько третини українських підлітків ставали жертвами булінгу в Інтернеті, переважно через Facebook та Instagram.

На основі аналізу наукових праць Г. Онкович і В. Осадчого було визначено ключові функції, які виконують освітні соціальні медіа в професійній діяльності педагогів. Репрезентативна функція сприяє демонстрації власних досягнень, що дозволяє вчителям презентувати результати своєї роботи та професійні здобутки. Інформативна функція полягає у поширенні актуальних освітніх новин, а також у забезпеченні доступу до інноваційних методів навчання. Комунікативна функція передбачає налагодження взаємодії між колегами, учнями та їхніми батьками, створюючи платформу для обміну досвідом і координації навчального процесу. Соціалізаційна функція дозволяє учасникам освітнього середовища почуватися частиною єдиного простору, а рефлексійна функція сприяє самоаналізу, формуванню образу успішного професіонала та підвищенню рівня самовдосконалення. Окрім цього, психотерапевтична функція надає можливість для емоційної підтримки, що виявляється через обмін враженнями та висловлення думок [3, 4].

Використання соціальних мереж у навчальному процесі пропонує чимало переваг. Простота інтерфейсу та популярність платформ серед широкої аудиторії сприяють їх швидкій інтеграції в освітній простір, що дозволяє уникати тривалого періоду адаптації до нових умов. Такий підхід забезпечує формування неформальної комунікації між учасниками навчального процесу, що, своєю чергою, сприяє розвитку особистісно орієнтованого навчання. Інтерактивний потенціал соціальних мереж розширює межі освітньої діяльності, надаючи можливість продовжувати навчання поза традиційними аудиторними заняттями. Використання сучасних інструментів, таких як форуми, віртуальні навчальні групи та технології Wiki, дозволяє створювати спільний навчальний контент, заохочуючи студентів до самостійного пізнання та активної участі у навчальному процесі.

Водночас науковці наголошують на певних проблемах, що супроводжують інтеграцію соціальних мереж у навчання. Зокрема, недостатня мотивація педагогів, обмеженість їхніх ІКТ-компетенцій та значний обсяг трудовитрат, пов'язаних із організацією навчального процесу, створюють певні труднощі. Крім того, обмежений доступ до соціальних мереж у навчальних закладах, а також ризики, пов'язані з неконтрольованим впливом інформації, можуть знижувати ефективність використання цих інструментів [1].

Досвід освітніх соціальних мереж, таких як платформа HUMAN, показав, що створення закритих спільнот, доступ до яких обмежений учасниками освітнього процесу, дозволяє мінімізувати ризики й оптимізувати використання медіа для навчальних цілей. Переваги таких мереж включають можливість індивідуальних консультацій, подолання психологічних бар'єрів у спілкуванні та запровадження системи бонусів для стимулювання активності. У підсумку такі платформи сприяють підвищенню якості навчання, поліпшенню взаємодії між викладачами й студентами та розвитку спільної творчості [1].

На сторінках груп, подібних до «Методичні родзинки уроків зарубіжної літератури», регулярно з'являються новини, пов'язані з викладанням

літератури, методичні розробки, презентації, а також ідеї для інтерактивних завдань. Учителі зарубіжної літератури активно використовують ці ресурси, наприклад, створюють сторінки від імені літературних персонажів або авторів, підбирають цитати, аналізують текстові матеріали та виконують творчі завдання [2].

Таким чином, соціальні медіа відіграють ключову роль у професійному розвитку педагогів, сприяючи обміну досвідом, підвищенню мотивації та вдосконаленню методик викладання. Їхня інтеграція в освітній процес відкриває широкі перспективи для взаємодії й творчості, але водночас потребує обережного й усвідомленого використання для уникнення ризиків.

ЛІТЕРАТУРА

1. Даньків І. Сучасний учитель у соціальних мережах. Навчально-методичний посібник. *Освітні тренди професійного розвитку педагогічних працівників в умовах неформальної освіти*. Ужгород: комунальний заклад «Центр професійного розвитку педагогічних працівників» Ужгородської міської ради, 2021. С. 170-178
2. Мельник А. О. Роль соціальних медіа у професійному розвитку вчителя зарубіжної літератури. *Тенденції і перспективи вивчення літератури у середній і вищій школах: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції* (30 листопада 2023 року). Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2023. С. 128–131
3. Онкович А. Д. , Боголюбова М. М. Нове в медіаосвіті: мовно-педагогічна блогідиактика. *Інновації та традиції у мовній підготовці іноземних студентів: тези доповідей міжнародного науково-практичного семінару*. Харків: Видавництво Іванченка І. С., 2018. 336 с. С.195-199.
4. Осадчий В. В. Мережеві співтовариства як засіб удосконалення професійної підготовки вчителів. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2010. №4 (18). URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/logos/article/download/1328/1343/>
5. Kaplan A., Haenlein M. Users of the world, unite! The challenges and opportunities of Social Media, *Business Horizons*, 2019. 53 (1), С. 59-68. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0007681309001232>